

Belgelerle Adım Adım Eski Konya (12)

İplikçi Camii ile Hükümet Binası Arasındaki Bölge-2

Mehmet Ali UZ
Mehmet DOĞAN

Bölgede Vilayet Konağı, Ulvî Sultan Mescidi ve Türbesi, Hacı Hasan Camii, Çarşamba Mescidi, Ziraat Bankası ve PTT binaları dışında iki medrese dikkat çekmektedir. Bunlardan birisi, Fethiye Medresesi olarak da bilinen Hacı Hasan Medresesi ile Karahafız Medresesi'dir. Geçen hafta da ifade ettiğimiz gibi, yine Müstevfi Hamamı da bu bölgededir. Osmanlı'nın son dönemlerinden günümüze sadece Hacı Hasan Camii intikal etmiştir.

Hacı Hasan Medresesi/Fethiye Medresesi

Fethiye Medresesi, Hacı Hasan Camii'nin batı ve kuzey batı bitişiğindedir. 1739 yılında Konya ulemasından Hacı Hasan adında bir zat tarafından yaptırılmıştır. Birisi üst katta, diğerleri alt katta olmak üzere on oda bir dersane, bir mescit ve bir avludan ibarettir. Medrese, 1896 yılında yeniden yapılarak oda sayısı 13'e çıkarılır.

Karahafız Mustafa Efendi (Musta-

fa Muhtar) (ö.1870), oğlu Hacı Ahmet Efendi (ö. 1909), Naim Hazım (Onat)(1889-1953) ve Hacı İsa Ruhi (Bolay) (1879-1954) medresenin müderrisleridir.⁽¹⁾

Mustafa Muhtar Efendi bir süre de Konya Müftülüğünde bulunmuştur.

Karahafız Medresesi

Zamanla harap olan Fethiye/ Hacı Hasan Medresesi arsası ile eski Ticaret ve Sanayi Odası binasının bulunduğu yerdeki Kürkçüler Hamamı arsası birleştirilerek Karahafız Mustafa Muhtar Efendi tarafından Karahafız/ Karahafız Medresesi olarak anılan medrese inşa edilir. Belgelere göre, Kürkçüler Hamamı yeri Hacı Selman Vakfı mütevellisinden satın alınmıştır.⁽²⁾

Hamam ve Fethiye Medresesi arsaları birleştirildiğinden ortaya geniş bir alan çıkar. Yeni medresenin oturduğu alan, 2552 metrekaredir. Medresenin ayakta kalması için Karahafız Mustafa Efendi'nin çocukları tarafın-

dan da vakıflar tahsis edilir.

Karahafız Medresesi, 33 oda, iki derslane tuvalet ve avludan müteşekkildir. Dört tarafı yolla çevrilidir. Kuzey sınırında bugünkü Kurşuncu, batısında Karahafız sokakları bulunmaktadır. Kuzey tarafı ise Kayalı Park önündeki yola ulaşmaktadır. Geniş arsanın bir bölümü bahçe olarak ayrılmıştır.

Yeni medresenin müderrisi tabiatıyla Karahafız Mustafa Muhtar Efendi'dir. Mustafa Efendi'nin vefatından sonra medresenin müderrisliğini oğlu Abdürrahim (1828-1987) ve torunu Mustafa (Ulusan) Efendiler üstlenir. Abdürrahim Efendi, Konya Müftülüğünde de bulunmuştur. Âlim bir zat olarak bilinir. Daha sonra Köse Hasan Efendi-zade Tefik Efendi (1876-1861) de medresenin müderrisleri arasında yer almıştır. Bilindiği gibi Naim Hazım Onat uzun yıllar Konya milletvekilliğinde bulunmuştur. Faaliyette bulunduğu sürede her iki medresede de pek çok talebe yetişmiştir.

Medresenin mülkiyeti 1924 yılından yani medreselerin kapatılmasından sonra, İdare-i Hususiye'ye (Özel İdare) intikal eder. Bugün medresenin

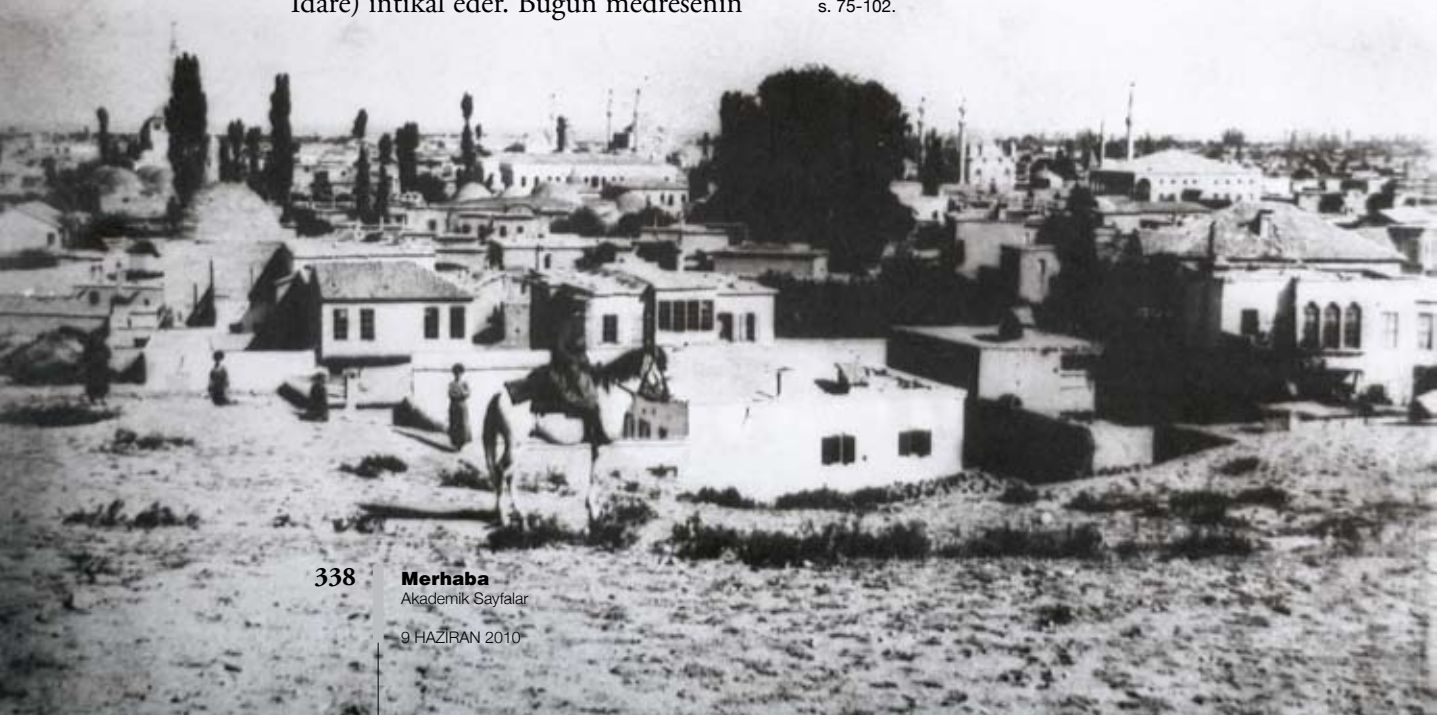
yerinde, PTT merkez binası ile bu binanın arkasındaki mevcut binalar bulunmaktadır. Bu binalarla PTT merkez binasının arasındaki yol sonradan açılmış, cami ile binalar arasındaki yolda da genişletilmiştir. Hacı Hasan Camii'nin doğu ve güneyindeki dükkânlar da tamamen yıkılmıştır. Sadece davalık olan Gilisralıoğlu'na ait bina metruk şekilde ayaktaadır.

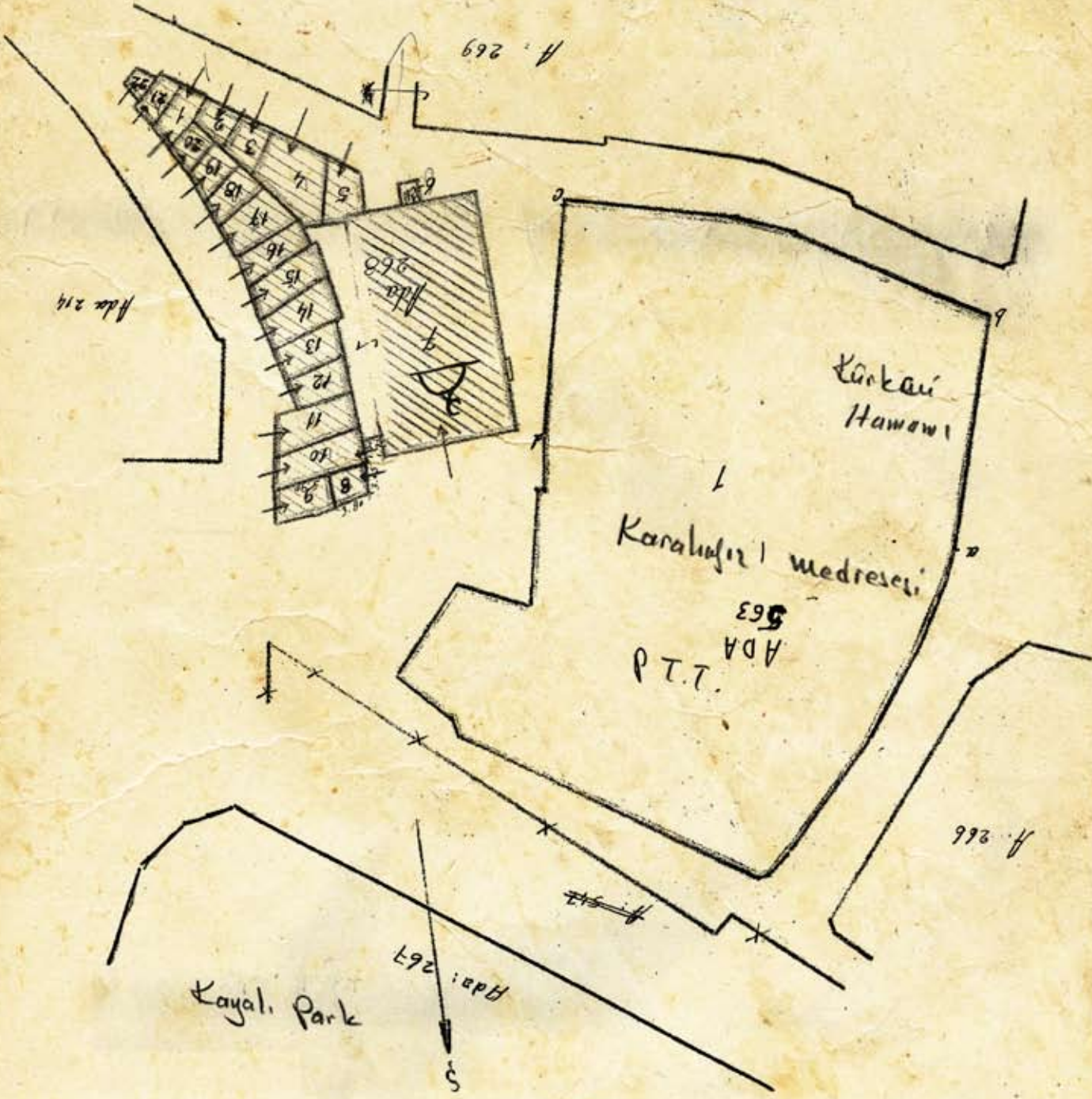
Özetleyecek olursak eski, şimdiki İş Bankası ile Hükümet Konağı arasında dört cami ve dokuz-on medrese bulunmaktadır. Yıkılan Nalınca Türbesi ile yine Selçuklu Dönemi eseri olan Ulvî Sultan Mescidi ve Türbesi de bu bölgededir. Hükümet binasının yapılması ile bölgede bulunan küçük mahalle de ortadan kalkmıştır.

Bundan sonra da tekrar Alâeddin Tepesi çevresine dönüp, bugünkü Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şimdi Karatay Milli Eğitim Müdürlüğü) ile Şerafeddin Camii arasındaki bölgeyi incelemeye ve *Adım Adım Eski Konya* dizi yazımıza devam edelim.

(1) Arabacı, 1998, s. 251-273.

(2) Yusuf Küçükdağ, "Konya Mavlâna Dergahı ve Türbe Hamamına Dair İki Vakfiye" *Vakıflar Dergisi*, 1994, S.23, s. 75-102.

HACI HASAN MEDRESESİ VE KÜRKÇÜ HAMAMININ KARA HAFIZ MEDRESESİNE TAHVİLİ İZİNİ (Vakıflar Arşivi Defteri no :2176 s.365/1)

Kara Hâfız Efendi'nin medresesinin arsasının kayıdır.

Nezâret-i evkâf-ı hümayün-i mülükâneye mülhak evkâfdan Medine-i Konya'da Hacı Hasan nâm kimesnenin bina eylediği Hacı Hasan Camii ve ittisâlinde medresesi vakfının ber vech-i meşrûta mütevellîsi seksen seneden mütecâviz nâibi mefkûd olup medine-i mezbûrede vakf-ı mezbûrun müstekellâtından bir şeyi bulunmadığından medrese-i mezbûre bilkülliyye harap olduğu ve medrese-i mezbûrun canib-i garbîsi ve ittisâlinde rical ve nisaya mahsus Keçeciler Hamamı demekle arîf çifte hamam dahi Hoca Selman ile Server Ağanın ber vech-i iştirak ve ber vech-i meşrûta evkâfından olduğu ihbar olunarak on beş seneden mütecaviz harap ve muattal kalmakla mütevelliyi vakf zu'munda bulunan hamam-ı mezbûrun ahşap ve eşcar ve edevatını itlaf ederek bil külliyye harap ve mezberelik olup zîr-i zeminde olan temel taşlarından maada bir eseri kalmamış ve bu vecihle taş-ı mazburun ihracı mesârifine vefa etmeyeceği derkâr-ı cami-i mezbûrun ittisâlinde harap olmuş olan medrese-i mezbûr ile bilkülliyye harap ve mezberelik olan hamam-ı mezbûrun etraf-ı erbaasından taraf-ı selâsesi tarik-i âm ve taraf-ı râb'i cami-i mezbûr ile mahdûd tahminen birbuçuk dönüm miktarı arsa-i haliye-i mevkûfe üzerine ashab-ı hayrâtın müceddeden bir bab medrese-i şerifiyye nam medrese bina ve inşasına ve hamam ve medrese-i harâbenin zîr-i zeminde ve âlâda kalmış olan taşların yine medrese-i mezbûrun tâmir ve inşasına sarf olunmak için bâ irade-i seniyye me'mur nezaretim hasebiyle izni hâvî tezkire iltimas olmakla iş bu tezkire tahrîr ve hümayûn mührüyle tahrîr ve yedine itâ olunmuştur. Gerektir ki vakfiye-i mezbûrin mütevellî ve hıdemâtları ve saire taraflarından hiçbir fert mânî ve müzahhım olmayıp ber mûcib-ı tezkire amel oluna ve's selâm fi gurre-i Muharrem 1255.

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Ad Bilimi Yazıları: 11

KONYA'DA 'BON MARŞE' VAR MIYDI?

Lütfen, “Hocam, ‘Bon marşe’ de nedir?” diye sormayınız. ‘Bon marşe’ bon marşe’dir işte!

Bu ‘bon marşe’ lafına nereden takıldım, anlatayım; sonra da Konya’mızdaki ‘Bon marşe’ye gelelim. Geçenlerde *Hürriyet* gazetesi dört sayfalık çok özel bir ek verdi. Ekin ilk sayfası 4 Eylül 1950 Cuma gününün tarihini taşıyor ve o günlerin Adana’sıyla ilgili siyasi ve ekonomik haberleri veriyordu. Dördüncü sayfada ise dört haber ile ikisi küçük beş reklam vardı.

Gazetenin orta sayfaları ise Eylül başında bir tv kanalında yayımlanacak olan merhum Orhan Kemal Ögütçü’nün *Hanımın Çifliği* adlı eserinden uyarlanan aynı addaki dizinin tanıtımına ayrılmıştı.

Buraya kadar her şey normal... Bizi ilgilendiren o beş reklamdan biri... İş yerinin adı ve telefon numarasından başka bir de reklam cümlesi var. *Paris modasını terzi madam Emma’nın bonmarşesinde takip edin.*

Gördünüz mü, *bonmarşe* kelimesi hem de birleşerek tek kelime olarak karşımıza çıkıverdi. Bunun üzerine bir yazı yazayım da vaktiyle belki de aynı yıllarda bizim de bir bonmarşemizin olduğunu hatırlayıp hava atayım diyordum. Ne olduysa yazamadım. Öylece kalmıştı.

‘Büyükgazetelerin yazarları Bodrum’dan, Marmaris’ten, Kuşadası’ndan, Çeşme’den filan yazıp havaya girerler ya bizim de kendimize göre havamız var. Biz de yıllardan beri, hâlâ Türk kalabilen bir tatil beldesinden, eski adı İçel (İçil), yeni adı Mersin olan ilimizin Erdemli ilçesinin, adı bize yabancı gelmeyen Tömük (bizdeki Tömek) beldesindeki yazlığımdan yazıyorum. Ama

ben üç dört ay süren tatillerimde üç dört haftada bir Konya’mıza gelir, bazı yazı-çizi-düzeltilme işlerimi halleder dönerim. Son dönüşümde Mesleki Eğitim Fakültemizin öğretim üyelerinden edebiyat doktoru Yrd. Doç. Dr. Ömer Solak bir makalesini verdi. Henüz basılı değil... Okumamı ve görüşlerimi istiyor. Birkaç yıl önce de başka bir makalesini okumuş ve yayımlatmıştım. İşte bir genç arkadaşımın yazısının sonuna gelince şu ‘bonmarşe’ kelimesi karşıma çıkıvermez mi? Artık yazıyı yazmak farz oldu. Yazının adı ‘Bir cazibe merkezi olarak batılılaşma maceramızda Beyoğlu’ idi. Sekiz buçuk sayfalık bu yazı, zevkle okuduğum bir yazı oldu. Yazıda Beyoğlu’ndaki bazı iş yerleri sayılıyordu. *Bonmarşe, Pazar Alman, Luvr, Kafekristal, Kafe Risk, Baudlar E(lif) Rıfkı’nın İstanbul’da 1327 (1911) yılında basılan Hizmetçi Belası* adlı romanında geçiyormuş. Başka romanlarda geçenler arasında bizimkinden (Bon marşe) başka *Mezande Ron, Pigmalıyon* gibi mağaza adları geçiyordu.

Artık şu önceleri *Bon marşe* şeklinde ayrı, sonraları *Bonmarşe* şeklinde bitişik yazılan kelimelerin / kelimenin ne anlama geldiğini açıklayalım.

Bonmarşe (Fransızca isim): İçinde her türlü süs eşyası, oyuncak vb. satılan büyük mağaza. Asıl yazımı ise ‘bon marché’dir. (TDK, *Türkçe Sözlük*, Ankara 2005, 297-298).

Gelelim Konya’mızdaki *bonmarşeye*... Zaman zaman yazdım, biz Konyalılar, meslek mensuplarının topluca bulunduğu yerleri ifade ederken “iç” adını kullanırız. Keçecilerin topluca bulunduğu yere ‘Keçeciler İçi’ denilmesi gibi. Duzcular İçi, Demirci-

ler İçi, Ettarlar İçi, Gunduracılar İçi ve başkaları. Bir de Ahçılar / Aşçılar İçi vardı. Bu içlerin, bazıları dışlandı, kendileri gitti adları kaldı yadigâr. “Meram Yeniol’daki tek dört yol ağzı nerededir?” diye sorarsam eskiler hemen ‘Lastik Durağı’nda’ deyiverecek. Peki nedir bu ‘Lastik Durağı? Onu da başka bir yazımızda anlatalım.

“Aşçılar İçi neresi?” diye soranız olabilir. Öyle ya, sadece bir aşçının kaldığı yere “Aşçılar İçi” denebilir mi? Denilemez elbet! Hem o aşçı da bugün var belki yarın yok olabilir. Gelecekte bu yazımızı okuyacak birileri için şu Aşçılar İçi’ni bir güzelce tarif edelim.

Şimdilik ‘Valilik’ veya başka bir adla ‘Hükümet Konağı’ olarak değerlendirdiğimiz o güzel binanın ana kapısından çıkar, sağa dönerseniz halk arasında ‘Zarraflar Caddesi’ diye bilinen Tevfikiye Caddesi’ne girmiş olursunuz. Bu caddemiz talihsiz buğday pazarımıza kadar uzar gider. Tevfikiye Caddesi’nin sağında ve solunda kardeş caddeler var. Mevlâna Hazretlerinin makamından tarafta olanı ki ta Fenni Furun’un oralardan başlar, İstanbul Caddesi diye anılır. Öbür taraftaki ise Başaralı Caddesi’dir.

İstanbul ve Tevfikiye Caddeleri arasında ikisi uzun biri de üç sokak vardır. Sarraflar Yer Altı Çarşısı’ndan başlayıp Bedesteni ve ‘Ettarlar İçi’ni geçerek Demirciler İçine uzanan dar sokak: Ahmet Tevfik Paşa Sokak, Garanti Bankası’nın arkasından başlayıp Mecidiye Hanı’nda sona eren sokak: Kebapçılar Sokağı. Bu arada Ahmet Tevfik Paşa Sokağı’yla aynı alanda başlayıp Kebapçı Şükrü’nün bulunduğu Ahibaba Sokağı’nda sona eren iki küçük sokak: Bedesten Sokak, Küçük Bedesten Sokak. Bir de Tuzcular İçi’nden başlayıp Bulgur Tekkesi’nin oradan kıvrılarak Tevfikiye Caddesi’ne kavuşan sokak.

Bilmem haritayı iyi çizibildim mi? Bu beş sokağın en geniş Tevfikiye Caddesi’ne 6-7 metre mesafede olan o geniş sokaktır. İşte o sokağın başladığı köşe baştan başa aşçı dükkânları ile doluydu. Öğle saatlerinde bir yandan yukarı katlarda gelenlere servis yapılır, bir yandan da çevredeki esnaf-

ra yemek taşınırdı.

Neyse, artık kendi gitti adı kaldı yadigâr olan Aşçılar İçi’ne gelelim Tevfikiye Caddesi’nden gelip Ahibaba Sokağı’na girip de sağa döndüğünüz köşe büyük bir mağaza idi. Mağaza dememiz sizlere bir ip ucu vermiş olabilir mi? Evet o mağaza bir ‘Bonmarşe’ idi.

Bonmarşe yazılışını hatırlıyorum da yazımını hatırlayamadım. *Bonmarşe* mi, *Bon Marşe* mi? O kadar küçüktüm ki cesaret edip de ‘Burada neler satılıyor?’ diye içine girememiştim. Ama belli saatlerde girip çıkan pek çok hanım vardı.

Bon marşe lafı bana eski bir yazımı hatırlattı. Gerçi bulup okuyamazsınız ama ben yine de künyesini vereceğim. ‘Cumhuriyetten Günümüze Konya’da İşyeri Adları’, *Türk Dili*, 86 (622), Ekim 2003, 410-420. 1920’lerin başından başlayıp 2000’lerin başına kadar geçen üç çeyrek yüzyıldan fazla süren bu dönemde Konya’ımızda iş yeri adları nasıl değişerek çirkinleşti, bu yazımız gözler önüne seriyordu.

Dün bir bonmarşe vardı, bugün ise anlamını kullananların bile bilmediği birtakım adlar... Sayıp sayfamızı kirletmeyelim. Siz şöyle bir Zafer’de, Büyük Zafer’in şerefine yaptırılan Zafer Çeşmesi’nden adını taşıyan alanda bir dolaşın hele. Meydanlarda kazanılan zaferlerin nasıl ticaret meydanlarında kaybedildiğini göreceksiniz.

Zaten bu tür işgaller ‘birem birem’ gelir, topluca gelip de kimseleri ürkütmez, Çevrenize, iş dünyanıza bir bakın hele, nasıl işgal ve istila edildiğimizi göreceksiniz. Rahmetli Ahmet Haşim’i hatırlatmadan edemedim. Hani şu başındaki bir canlı ile ilgili nüktelerini...

Bizim başımız mı? Artık bizim olmaktan çıkmalı çok oldu. Oktay Akbal, “Önce ekmekler bozuldu.” diyordu, oysa önce dilimiz bozulmuştu!

Not: Yazımız basım sırasını beklerken bir ölüm ilanında şu ibareye rastladım: *Kardeşler Bonmarşesi sahibi Kimya Yüksek Mühendisi A. Haldun Arısan vefat etmiştir.* (*Hürriyet*, 05 Şubat 2010).

ŞİVLİLİ VE ÜÇ AYLAR

Arabî aylardan Recep, Şaban ve Ramazan aylarına mübarek üç aylar denir ve farklı dini etkinliklerle kutlanır. Bu ayların faziletine dair Hadis-i Şerifler mevcuttur.

Bu ayların Konya ve havalisinde kutlanışı biraz daha farklılık arz etmektedir. Recep ayının başlangıcından itibaren halkta ve özellikle de çocuklarda bir hazırlık, bir heyecan başlar. Çünkü Recep ayının İlk Perşembe gecesi “Şivlili” tabir edilen ve çocukların hediyeler aldığı, fener alayları düzenlediği, günümüzde yeni yeni havai fişek gösterilerinin yapıldığı, ateşlerin yakıldığı, o günün sabahında guruplar halinde evleri gezip, değişik hediyeler topladıkları, yine kendi aile büyüklerinden farklı hediyeler aldıkları... onlar için hayatlarında özel ve unutamayacakları hatıraların yaşandığı bir gündür. Bu toplu gezintilerde eskiden çocuklar:

*Şivlili Şivlili şişirmiş
Ergen oğlu pişirmiş
İki çörek bir börek
Bize namazlık gerek*

Gibi mani ve tekerlemeleri guruplar halinde söyleyerek, trampetler ve kavallar çalarak, toplu halde bağırarak, çok daha canlı ve etkin bir şekilde mahalleye, kapıların önlerine geldiklerini haber verirlerdi.¹

Günümüzde de kapıların önünde fazla beklememek, vakit kaybetmemek, daha fazla yer gezip, daha fazla

nevale toplamak için geldiklerini bir şekilde duyuruyorlar.

Bu gün büyükler için de müstesna bir gündür. Aileler kendi çocuklarına ve evlerini ziyarete gelen çocuklara dağıtacakları hediyeleri önceden alıp hazırlarlar. Tabi işini ve kârını iyi bilen marketler günler öncesinden ilânlarını, reklâmlarını yaparlar ve satışa sunacakları “Şivlilik”leri hazırlarlar. Komşular arası ziyaretler (namaz ziyaretleri denir) çoğalır. “Bişi” denen hamur işi börek-çörek türü şeyler yapılır ve komşulara dağıtılır. Oruçlar tutulur. Bir birlerinin mübarek üç ayları tebrik edilir. Büyükler ziyaret edilerek elleri öpülür. Ulaşılamayan yerlere telefonlar edilir ve günümüzde bir hayli yaygınlaşan mesajlarla kandilleri tebrik edilir.

Çocuğun dünyasında özel bir yeri olan bu günde, büyüklerin bilinçli davranması, çocuklara herkes kudreti nispetinde hediyeler alması, günün mana ve ehemmiyetini anlatması, çocuğu mutlaka bir şekilde sevindirmesi, maddi kudreti olan ailelerin muhtaç çocuklara da hediyeler alıp, yardımlar yapıp onları sevindirmesi, çocuk yuvalarını, okulları ziyaret edip hediyeler götürmesi, zenginliğin şanıdan ve keremindedir. Yunus Emre şöyle der:

*Dervişlik baştadır taç'da değildir
Kızdırmak od'da dır saç'da değildir
Ararsan Mevlâyı gönülde ara
Kudüs'te, Mekk'e'de Hac'da değildir*

Gerçekten bir gönlü, hele hele bir çocuk gönlünü yapabilmek, sevindirebilmek Allah ve Rasülünü sevindirip memnun etmektir. Bu da dünyaya bedeldir.

Bu adet ve faaliyetler Konya ve yöresine mahsus örfi bir gelenektir ve dini dayanağı yoktur.² Sadece şöyle bir kıssa anlatılır: Takriben Hicri 334 yılında vefat eden meşhur sûflilerden Ebu Bekir Muhammed Şiblî, bir gece rüyasında, Hz. Muhammed'in ana rahmine Recep ayının ilk Perşembe günü intikal ettiğine muttali olur. Bunun üzerine büyük bir sevinçle mahallesindeki her evin kapısını çalarak bu müjdeyi verir. Her kapı çalınıştta içerden: "Kim o" sorusuna: "Şiblî" diye cevap verir. Müjdeyi alan ev sahipleri ona sevinç ve sürurlarının eseri olarak değişik hediyeler verirler.³

Bugün çocukların "Şivlili-Şivlili" diye bağırmaları bu zatın isminden galat (bozma) olduğuna, ve çocuklara verilen hediye adedinin de yine bu zata verilen hediyelerden kaynaklandığına dair rivayetler vardır.

Her hâl ü kârda zararlı bir adet ol-

madiği, bilâkis dini motifleri olan, halk ve özellikle çocuklar arasında, mübarek üç ayların geldiğini, kandiller zincirinden ilki olan Regâib gecesinin idrak edileceğini haber vermesi, komşuluk, birlik, beraberlik bağlarını kuvvetlendireceği, çocuklarda dini bir imaj uyandıracığı, hediyeleşmelere vesile olacağı... umuduyla bu mahallî adetin canlı tutulmasında bir sakınca yoktur.

Çocuklarımız; Noel Baba yalanlarıyla kandırılıp avutulacağına, bilakis bu ve benzeri adetlerin yaşatılmasında fayda vardır. Üç aylarınız kutlu ve mübarek olsun. Âlem-i İslâm'a hayırlar getirsin. Bu günler ve geceler hürmetine Rabbimiz zulüm altında inleyen kardeşlerimizin sıkıntılarını def ü ref etsin. Müslümanlara şuur ve basiret lütfetsin.

DIPNOTLAR

- 1- Bak: Naci Fikret, Konya Şehrine Mahsus Eski Adetlerden Namaz ve Şivlilik, Konya Dergisi, Konya 1936, No 1, s. 54-55; Ahmet Hilmi, Şivlilik, Ocak Dergisi, 1344, 18. sayı; Mustafa Ataman, Şivlilik, Türk Folklor Araştırmaları, No: 127, Şubat 1980, s. 2089.
- 2- M. Ali Uz, Konya Kültürüne Hizmet edenler, Konya Büyükşehir Bel. Yay. 2004, s. 60, Prof. Dr. Mehmet Aydın, Konya'daki Manevi Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Tahlili,
- 3- Mehmet Aydın, a. g. e. s. 62.

Aczimin Giryesi

“Kitaplarım”a...

Ey güzelim kitaplar! Siz ki dostsunuz, büyüsunüz.
Lakin taşınırken bir bilseniz ne ağır yüksünüz.
Yeni yeriniz için doldurduk sizi çuvallara,
Bir gün ayrı kaldık diye niye boynu büküksünüz.
(05 Haziran 2010)

Ahmet Sergi

1-Milli Eğitim Arşivi

Milli Eğitim Arşivi toplamda 98 adet defterden oluşmaktadır. Arşivde genelde o zaman kaza olan ilçelere ait muallim kayıt defterleri, tasrifat defterleri, mektep kayıt defterleri, muallim teftiş defterleri, muallim sicil defterleri ve imtihan defterleri bulunmaktadır. Milli Eğitim Arşivi kütüphanemize 20.10.2005 tarihinde devredilmiştir. Kütüphanede dijital kopyaları yapılarak araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

2-Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk Arşivi

448 cilt yazma ve 58 adet matbu eserden oluşan Feridun Nafiz Uzluk koleksiyonu 03.06.2004 tarihinde kütüphanemize devredilmiştir. Bu eserlerin konularına göre dökümü şöyledir;

- Genel konular: 25 adet
- Felsefe-mantık: 20 adet
- Din: 128 adet
- Sosyal bilimler: 17 adet
- Dil bilim: 29 adet
- Nazari ilimler: 7 adet
- Tatbiki ilimler: 80 adet
- Edebiyat: 117 adet
- Tarih: 25 adet
- Özellikle Mevlevilik ile ilgili

nadide hat levhaları da bulunmaktadır.

3-Necati Elgin Arşivi

Necati Elgin Arşivi; fotoğraflar, gazete kupürleri, not defterleri, krokiler gibi

çeşitli materyallerin oluşturduğu 76 parçalık bir arşivdir. Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'ne 17.06.2009 tarihinde getirilmiştir. Ayrıca Av. Mehmet Ali Uz ağabeyimizde de önemli miktarda Necati Elgin arşivi bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı Ali Işık Bey tarafından Akademik Sayfalar'da yayımlanmış ve *Mevlevî Mektupları* adı altında kitaplaştırılmıştır.

Bu arşivde:

1. Fotoğraflar
2. Şiir mecmuaları
3. Mevlevihaneler ve postnişinleri ile ilgili dökümanlar
4. Fatih Mevlevi Ayini hakkında bir not (İbrahim Hakkı Konyalı)
5. Çeşitli tarihî mimari eserlerin krokileri
6. Değişik dergiler
7. İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürlüğü Galata Mevlevihanesi Şefliği Arşiv Listesi
8. Sefaretnameler hakkında bir tetkik
9. Tezkiretü'ş-şuara müellifleri
10. Konferans notları
11. Mevlevî şair ve yazarlarla ilgili bilgiler
12. İstanbul Mevlevihaneleri
13. Selçuklu Dönemi sanduka ve mihrap yazıları
14. Mevleviliği temsil eden eşyalar
15. Mektuplar
16. Çeşitli konularda gazete

kupürleri

17. Çeşitli notlar
18. Cönkler
19. Çeşitli kartpostallar vb arşiv malzemeleri bulunmaktadır.

4-Özel İdare Arşivi

a) Konya İl Özel İdare Arşivi

Konya İl Özel İdare Arşivi toplamda 214 adet defterden oluşmaktadır. Bunlar genelde emlak vukuat, emlak esas ve hülasa defterleridir. 15.10.2008 tarihinde kütüphanemize getirilmiştir. Arşivin tam listesi aşağıdaki gibidir;

1. İnlice Karyesi Hülasa Defteri
2. Kızılören Karyesi Hülasa Defteri
3. Su Dirhemi Nahiyesi Hülasa Defteri
4. Sızma Karyesi Hülasa Defteri
5. Sille-Çeşme-i Kebir Mahallesi Hülasa Defteri
6. Sille Ak Mahallesi Hülasa Defteri
7. Sille-Orta Mahallesi Hülasa Defteri
8. Sille Cami-i Cedit Aşağı Mahallesi Hülasa Defteri
9. Sille Orta Mescit Mahallesi Hülasa Defteri
10. Sille Mormi Mahallesi Hülasa Defteri
11. Sille Kârhane Mahallesi Hülasa Defteri
12. Sarı Mahallesi Hülasa Defteri
13. Nehr-i Kâfur Mahallesi Hülasa Defteri
14. Pürçekli Mahallesi Hülasa Defteri
15. Sille Tatköy Hülasa Defteri
16. Hatunsaray Hülasa Defteri
17. Yazır Karyesi Hülasa Defteri
18. Kervansaray Hülasa Defteri
19. Büyük Sinan Mahallesi Hülasa Defteri
20. Çayırbağı Hülasa Defteri
21. Tolasa Hülasa Defteri
22. Selimiye Hülasa Defteri
23. Akçeşme Mahallesi Hülasa Defteri
24. Botsa I Hülasa Defteri
25. Evliya Hülasa Defteri
26. Durakfakih Mahallesi Hülasa Defteri
27. Çiftemerdiven Mahallesi Hülasa Defteri
28. Kilistra Karyesi Hülasa Defteri
29. Tepeköy Hülasa Defteri
30. Hülasa Defteri
31. Ölübenledi Hülasa Defteri
32. Yanıkcami Hülasa Defteri
33. Kazasker Hülasa Defteri
34. Dedemoğlu Hülasa Defteri
35. Bilecik Karyesi Hülasa Defteri
36. Dolavhalil Hülasa Defteri
37. Kirligiret Hülasa Defteri
38. Küçüksinan Hülasa Defteri
39. Ortasınan Hülasa Defteri
40. İhsaniye Hülasa Defteri
41. Ulurmak Hülasa Defteri
42. Külahçı Hülasa Defteri
43. Sarnıç Hülasa Defteri
44. Yarma Karyesi Hülasa Defteri
45. Botsa Hülasa Defteri
46. Durunday-Çalıklar Hülasa Defteri
47. Kayacık Karyesi Hülasa Defteri
48. Hayıroğlu Karyesi Hülasa Defteri
49. Hoşhavan Mahallesi Hülasa Defteri
50. Kayıhöyük Karyesi Hülasa Defteri
51. Piri Mehmet Paşa Hülasa Defteri
52. Piri Mehmet Paşa Hülasa Defteri
53. Karakayış Hülasa Defteri
54. Ağrıs Karyesi Hülasa Defteri
55. Gazialeşah Mahallesi Hülasa Defteri
56. Pindi Mahallesi Hülasa Defteri
57. İnlice Karyesi Hülasa Defteri
58. Botsa Karyesi Hülasa Defteri
59. Sızma Karyesi Hülasa Defteri
60. Detse Karyesi Hülasa Defteri

61. Yunusoğlu Hülâsa Defteri
62. Şems-Mihmandar Mahallesi Hülâsa Defteri
63. Dereşağı Hülâsa Defteri
64. Bulumya Karyesi Hülâsa Defteri
65. Dere-Cami-i Kebir Mahallesi Hülâsa Defteri
66. Detse Karyesi Hülâsa Defteri
67. Gödene Karyesi Hülâsa Defteri
68. Kale Cami-i Hülâsa Defteri
69. Kilistra Karyesi Hülâsa Defteri
70. Bulamas Karyesi Hülâsa Defteri
71. Karaağaç Hülâsa Defteri
72. Çiftemerdiven Mahallesi Hülâsa Defteri
73. Resil-Boyalı Hülâsa Defteri
74. Burhan Dede Hülâsa Defteri
75. Tatköy Karyesi Hülâsa Defteri
76. Kirligiret Karyesi Hülâsa Defteri
77. Sarıyakup-Karakurt Mahallesi Hülâsa Defteri
78. Ağrıs Karyesi Hülâsa Defteri
79. İsmil Hülâsa Defteri
80. Kalecik Hülâsa Defteri
81. Gazialemşah Mahallesi Hülâsa Defteri
82. Hocacihan-Yukarı Mahallesi Hülâsa Defteri
83. Kerimdede Cami Hülâsa Defteri
84. Hocacihan Hülâsa Defteri
85. Karaaslan Hülâsa Defteri
86. Kozağaç Hülâsa Defteri
87. Sahipata-Hocafaruk Hülâsa Defteri
88. Tömek Hülâsa Defteri
89. Hatunsaray I Esas Defteri
90. Hatunsaray II Hülâsa Defteri
91. Şatır Hülâsa Defteri
92. Dere Hülâsa Defteri
93. Obruk Hülâsa Defteri
94. Kalenderhane Hülâsa Defteri
95. Hülâsa Defteri (ciltsiz)
96. Sarıyakup Hülâsa Defteri
97. Pazartokkacı Hülâsa Defteri
98. Beyhekim Hülâsa Defteri
99. Recebağa Hülâsa Defteri
100. Hoşhavan Hülâsa Defteri
101. Sırçalı Hülâsa Defteri
102. Hatıp Hülâsa Defteri
103. Hatunsaray Hülâsa Defteri
104. Kızılören Hülâsa Defteri
105. Sille-Salahor Hülâsa Defteri
106. Şerefşirin Mah. Hülâsa Defteri
107. İlyasbaba-Tekke Hülâsa Defteri
108. Dolapmektep Hülâsa Defteri
109. Konya İçi Hülâsa Defteri
110. Polatlar Hülâsa Defteri
111. Meydan Karyesi Hülâsa Defteri
112. Kilistra Karyesi Hülâsa Defteri
113. Avalama Hülâsa Defteri
114. Sulutas Hülâsa Defteri
115. Sille-Cami-i Kebir Mah. Hülâsa Defteri
116. Bab-ı Aksaray Mah. Hülâsa Defteri
117. Ovaoğlu Mah Hülâsa Defteri
118. Tatköy Karyesi Hülâsa Defteri
119. Çamurlu Giğret Karyesi Hülâsa Defteri
120. Piresat Hülâsa Defteri
121. Şererfuruş-Seyitosman Hülâsa Defteri
122. Sızma Hülâsa Defteri
123. Gödene Hülâsa Defteri
124. Sefaköy (Çamurlu Giret) Hülâsa Defteri
125. Sadırlar Hülâsa Defteri
126. Kirligiret Hülâsa Defteri
127. Kayacık Karyesi Hülâsa Defteri
128. Çanaklı Hülâsa Defteri
129. Çandır Hülâsa Defteri
130. İsmil Hülâsa Defteri
131. Başarakavak Hülâsa Defteri
132. Dereköy-Köyceğiz Hülâsa Defteri
133. Karadiğın Hülâsa Defteri
134. Karahöyük Hülâsa Defteri
135. Kiçi Muhsine Hülâsa Defteri
136. Şeyhalamal Hülâsa Defteri

137. Cedidiye Hülâsa Defteri
138. Obruk Hülâsa Defteri
139. Sakahane Hülâsa Defteri
140. Başarakavak Hülâsa Defteri
141. Kerimdede-Çeşme Hülâsa Defteri
142. Giret Hülâsa Defteri
143. Sızma Hülâsa Defteri
144. Sızma Hülâsa Defteri
145. Kızılviran Hülâsa Defteri
146. Karacığan Hülâsa Defteri
147. Obruk Hülâsa Defteri
148. Karakayış Hülâsa Defteri
149. Çiftemerdiven Hülâsa Defteri
150. Kızılviran Hülâsa Defteri
151. Harmançık Hülâsa Defteri
152. Kızılviran Hülâsa Defteri
153. Fakihdede Hülâsa Defteri
154. Başarakavak Hülâsa Defteri
155. Kavak Hülâsa Defteri
156. Çarıklar Hülâsa Defteri
157. Ovakavağı Hülâsa Defteri
158. Dolap Camii Hülâsa Defteri
159. Sütçü Hülâsa Defteri
160. Şatır Hülâsa Defteri
161. Kilistra Hülâsa Defteri
162. Hocacihan Hülâsa Defteri
163. Kiçimuhsine Hülâsa Defteri
164. Çarıklar Hülâsa Defteri
165. Karadiğin Hülâsa Defteri
166. Divanlar-Eğribayat Hülâsa Defteri
167. Sarıkız-Bayat Hülâsa Defteri
168. Furkan Dede Hülâsa Defteri
169. Bulgurimam Hülâsa Defteri
170. Muhtar Hülâsa Defteri
171. Çayırbağı Hülâsa Defteri
172. Kuzgunkavak Hülâsa Defteri
173. Gazialeşah Hülâsa Defteri
174. Babasultan Hülâsa Defteri
175. Detse Hülâsa Defteri
176. Ahmet Dede Hülâsa Defteri
177. Sadırlar-Hacıyusuf Hülâsa Defteri
178. Hülâsa Defteri
179. Hasaşıh Hülâsa Defteri
180. İnlise Hülâsa Defteri
181. Gurb-ı Cedid Mah. Hülâsa Defteri
182. Emlâk Vukuat Defteri 5
183. Emlâk Vukuat Defteri 3
184. Emlâk Vukuat Defteri 12
185. Zıvarık Emlâk Vukuat Defteri
186. Emlâk Vukuat Defteri 4
187. Sudirhemi (Sille) Emlâk Vukuat Defteri
188. Beybes-Gödenne-hatıp 10 Emlâk Vukuat Defteri
189. Meram-Kovanağzı Emlâk Vukuat Defteri
190. Emlâk Vukuat Defteri 6
191. Sudirhemi Emlâk Vukuat Defteri
192. Çiftemerdiven Emlâk Vukuat Defteri
193. Sudirhemi Emlâk Vukuat Defteri
194. Sille 4 Emlâk Vukuat Defteri
195. Emlâk Vukuat Defteri 5
196. Kirligiret Emlâk Vukuat Defteri
197. Kızılören Emlâk Vukuat Defteri
198. Hacıyusuf Emlâk Vukuat Defteri
199. Emlâk Vukuat Defteri 9
200. Hatunsaray Emlâk Vukuat Defteri
201. Hocacihan Emlâk Vukuat Defteri
202. Emlâk Vukuat Defteri 4
203. Ulumuhsine Emlâk Vukuat Defteri
204. Çayırbağı Emlâk Vukuat Defteri
205. Emlâk Vukuat Defteri 10
206. Zıvarık Kızılören Emlâk Vukuat Defteri
207. Emlâk Vukuat Defteri 1
208. Emlâk Vukuat Defteri 3
209. Emlâk Vukuat Defteri Merkez 3
210. Emlâk Esas Defteri 2
211. Emlâk Esas Defteri 6
212. Emlâk Esas Defteri 5
213. Emlâk Esas Defteri 2
214. Bilecik-Tutup-Çaldere Emlâk Esas Defteri

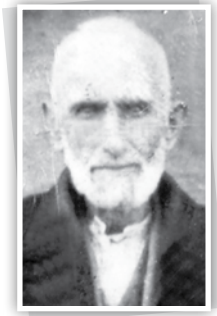
KIZ KAÇIRAN HALİL AĞA ve HELVACI SÖZBİRLER

Evliya Çelebi'nin miladî 1650'de şehrimize gelişinde seyahatnamesine "Hususi çarşısı var. Birçok çeşidi, ballı böreği, pandisi dillere destandır. Civvanları (kalfaları) meşhurdur" diye not düşüğü helvacılığın eski ustalarından birisi olan Şarkikaraağaçlı "Kızkaçıran Halil Ağa"nın başlattığı mesleği günümüzde "Sözbirler" adı ile tanınan oğullarından sonra üçüncü kuşak torunu devam ettiriyor. Günümüzde modern tesislerde üretildiği için helva imalathaneleri artık tarihe karışmış bulunuyor. Geçmişte ise, şehrimizde çok yaygın olan helvacılıkta Konya esnafı kadar Şarkikaraağaçlı ve Akşehirli ustaların sayısı da hayli fazla idi. 1870 doğumlu Halil Ağa da memleketi Şarkikaraağaç'ta helvacılığı öğrendikten sonra 1890'da bir kişiyle ortak dükkân açmış. Kişi başı 60'şar "sarı lira" kazandıkları bir yıl Halil Ağa, hacca gitmiş. Eskiden hac yolculuğu deve sırtında gidiş-geliş 6 ay sürüyormuş. Ortağı o dönünceye kadar 60 sarı lira daha kazanmış. Daha sonra ortaklar ayrılmış, Halil Ağa günün birinde İstanbul'a giderek Sirkeci'de bir dükkân kiralayıp, helvacılık yapmaya başlamış, ancak bir süre sonra dükkân sahibi ile anlaşmazlık çıktığı için Şarkikaraağaç'a geri dönmüş. Fakat, babalarının yanında helvacılığı öğrenen büyük oğul İbrahim ile küçük oğul Mehmet, Konya'ya göç ettiği için Halil Ağa, Şarkikaraağaç'ta yalnız kalıyor. 1938 yılında ise kardeşlerini ortanca

oğul Ömer Sözbir'in göçü takip ediyor.

İbrahim Sözbir'in, İstanbul Caddesi'nde Esat Efendi Hanı'nın karşısında, Mehmet Sözbir'in de Kapı Camii arkasında şimdi elektrik malzemesi satıcılarının olduğu yerde açtığı helvacı dükkânlarını bizim kuşak gayet iyi hatırlayacaklardır. Ömer Sözbir de Marangozlar İçi'ne girerken sağ köşede açtığı dükkânda 2 yıl faaliyet gösterdikten sonra, Şarkikaraağaç'ta iken Akşehirli birisinden satın aldığı yıllardır halkımızın sâde, kakaolu, fıstıklı, susamlı, köpüklü ve Ankara helva çeşitleri ile tahin, lokum ve şeker satın aldığı Çıkrıkçılar içindeki herkesin tanıdığı dükkâna taşındı. İlk sahibinin Aşık Şem'i olduğunu ifade eden Ömer Sözbir'in oğlu Ahmet Asım Sözbir, babasının bir müddet sonra bu dükkânı 1500 liraya amcası Mehmet Sözbir'e satarak, kirayla aynı dükkânı işlettiğini belirterek şunları söyledi:

"Babam, bu dükkânda helvanın yanında kuru üzüm pekmezi satıyor, şeker kıtlığı olduğu ve karne ile satıldığı için pekmez helvası da yapıyordu. Ben babamın yanında çalışarak, helva yapmayı öğrendim. 1950'de ben 19 yaşında iken babam dükkânı 23 bin liraya Mehmet amcamdan geri aldı. Mesleğe helva ve pekmez yapımı ile devam ederken, 1960 yılında tahin imalatını da ilâve ettik. Eskiden sâdece helva yapımına 'yarım

Helvacı Sözbirler'in kurucusu
Şarkikaraağaçlı Kızkaçıran Halil
Efendi (1870-1945)

Büyük oğul İbrahim Sözbir
(1900-2002)

sanat', helva ve tahin yapımına da 'bütün sanat' denilirdi."

Babasının vefat ettiği 1955'ten itibaren aynı dükkânda mesleği devam ettiren ve yine aynı yıl kurulan çok ortaklı Gesaş ambalajlı helva tesislerinin kurucularından olan Ahmet Asım Sözbir, 1990 yılında işin başına oğlu Ömer Sözbir'in geçtiğini, halen Ereğli yolu üzerinde Briketçiler Sitesi'nde kurulan modern tesislerde helva ve tahin üretimine devam edildiğini, kendisinin de cuma günleri Çıkrıkçılar İçindeki dükkâna uğrayıp Cuma namazı kıldıktan sonra eş dostla sohbet ettiğini, eskiden susamın özel 2 taş arasında ezilerek suretiyle tahin yapıldığını, günümüzde ise bu işin de maki-neleştiğini kaydetti.

Mehmet Sözbir'in oğlu Nazım Sözbir de uzun yıllar Kapı Camii civarında eskiden kireç satılan dükkanların yakınında helvacı dükkânı işletmiş, aynı zamanda demir ticareti de yapmıştı. Geçen haftaki **"Akademik Sayfalar"** ekinde yer verdiğimiz üçüncü kuşak Rasim Sözbir'in **"Çöğenler"** ve Faruk Sözbir'in faaliyetini sürdürdüğü **"Sözbirler"** müesseseleri şehrimizde geçmişten günümüze gelebilen sembol olmuş 2 kuruluşu konumunda. Maalesef, böylesine uzun ömürlü işyerlerinin sayıları bir elin parmaklarını geçmiyor. Rasim Çöğen'in petrolculuk yapan oğlu Ahmet Çöğen'in ileride bu tarihî işyerini devam ettirip ettirmeyeceği kesin değil. Buna karşılık Ahmet Asım Sözbir'in oğlu Faruk Sözbir baba mesleğini yaşatmaya gayret ediyor. Öyle umulur ki, böyle asırlık işyerleri gelecek nesillere ulaşabilir. Çünkü; eskiden garaj caddesi'nde dükkânı bulunan, Zade Yağ Sanayii sahibi Kadir Büyükhelvacı'nın babası, Konya Sanayi Odası ve TSE Başkanı Tahir Büyükhelvacı'nın dedesi Tahir Ağa'nın, Büyük Otel'in altın-

daki Garaj Eczanesi'nin yerinde dükkânı olan, Derman Eczanesi sahibi Mustafa Helvacıoğlu'nun babası İsmail Helvacıoğlu'nun, Larende Caddesi'nde balıkçıların köşesindeki dükkânı işleten İsmail Çöğen'in ve Aziziye Caddesi'nde, emekli öğretmen Mehmet Özdayı'nın dedesi Eyüp Ağa'nın dükkânı ile daha birçok helvacı ne yazık ki maziye karışmış bulunuyor. Bu arada, yıkılarak yeniden yapılan Çöğenlerin yanındaki bir dükkânın bodrumundan kazı sırasında Foçadan getirilen özel taşlardan yapılmış silindir biçiminde ortası bombeli susam ezme taşları çıktığını ekleyelim.

Genel olarak irmik, şeker ve susam karıştırılarak yapılan ve kullanılan malzemeye göre değişik adlar alan helvanın ilk olarak Balkanlar ve Doğu Akdeniz'den çıktığı sanılıyor. Kaynaklar, Türkler'in Anadolu'ya gelmeden önce helvaya benzeyen **"Kavut"** adlı bir tatlı yaptıklarını bildiriliyor. Kaşgarlı Mahmud, Divanü Lugati-t-Türkte darı ununun yağ ve şekerle karıştırılıp, kavruarak yapılan **"darı helvası"**ndan söz ediyor. Helva, Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerinde sevilen bir tatlı olarak varlığını korumuştur. Topkapı Sarayı'nda helva ve diğer tatlı çeşitlerinin hazırlandığı **"Helvahane-i Amire"** adlı bir bölüm vardı. Saray ve konaklarda pişirilen gaziler, sabunıye, reşidiyye, âsude, helva-ı hakanî, lamuniyye, ishakiyye, memuniyye, leb-i dilber ve tepsi helvası gibi türleri vardır. En yaygın helva çeşitleri arasında tahinli, irmikli, peynirli, susamlı, köpüklü, Ankara, kakaolu, cevizli, Antep fıstıklı ve koz helva sayılabilir. Tahin ve susam karıştırılmış olan sade helva eskiden dibekte dövülerek yapılırdı. Bu nedenle, seyyah Evliya Çelebi'nin **"Konya'da adama helvayı döve döve yedirirler"** sözü meşhur olmuştur.

Ortaç oğlu Ömer Sözbir
(1903-1959)

Küçük oğlu Mehmet Sözbir
(1911-1953)

Torun Ahmet Asım Sözbir
(1931-...)

Hasan YAŞAR

KONYA'DA ŞEYH AHMET MAHALLESİ MESCİDİ EVKAFINA DAİR BİR EMR-İ ŞERİF

Ahmed Han bin Mehmed Han el-Muzafferu dâimen.(Tuğra)

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkub mütemmim-i mehâmûl-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânî'd-devle ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâlî'l-mahfûf bi-sunûfi 'avâtufî'l-meliki'l-a'lâ Karaman Vâlîsi, vezîrim Paşa edâmallâhü Te'âlâ iclâlehü ve kîdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Konya Kazasında nâibü's-şer' olan Mevlânâ zîde 'ilmühü tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Konya'da vâkî' Şeyh Ahmed Mahallesi'nde mescid-i şerif evkafının mütevellisi olan Dârende-i Karaman vâcibül-iz'ân kîdvetü's-sa'âdatî'l-kirâm Seyyid Osman zîde şerefehü sūdde-i sa'âdatime 'arz-ı hal edip Konya

sakinlerinden Bekir Beşe-oğlu demekle ma'rûf Bekir nâm kimesne kendi halinde olmayıp dâimâ vakf-ı mezbûr mezra'ası zirâatçıları ve karyesi reâyalarını ta'ciz için İmâret-i Cedîd Vakfı mütevellisi tahrik ile 'alâkası olmadığı da'vâlara karışub kadı ve nâib vesâir ehl-i 'orf yanlarına varub fukarayı bi-ğayr-ı hakkın tecrim etdirüb ve re'âyânın kimini ahz ve habs ve derzencir etdirmekle vakfın harâbına bâ'is olmakla ve re'âyânın perâkende ve perişân olmalarına bâdî olduğunu bildirüb mezbûr fi-mâ ba'd kendi hâlinde olub kendi umûrundan gayrı 'alâkası olmadığı ile mesâlihine karışmayub umûruyla mütekayyid olmak üzere tembih ve te'kid olunup tembih olmaz ise 'arz ve i'lam olunmak bâbında emr-i şerifim ricâ itmeğün bu babdaki hükm-i şerifimle vardıkta husûs-ı mezbûra tamâm-ı mukayyid

olup göresin i'lam olundığı üzere ise ittiba'-ı 'âdet-i encâmımıza bir ferde zulm ve te'addî olunduğuna kar'an rızâyı şerifim yoktur mezbûra muhkem tembih ve te'kid eylesin ki mâdâm ki kendünün bir mühim maslahat olmadıkca min ba'd kadı ve nâib ve sâ'ir ehl-i 'orf tâ'ifesi yanlarına varmayub fukarâ-yı ğamz itmeyüp bi-ğayr-ı hakkın akçelerin aldirmayup vakfın umûruna karışmayup ve re'âyaya te'addi ve tecâvüz ve bir vechile zulm ve te'addi eylemeye ve itdirmeyüp men' ve def eylesesiz şöyle ki ba'de't-tembih mütenebbih olmaz ise isim ve resmiyle vukû'-ı üzere yazup Âsitâne-i sa'âdatime 'arz ve i'lam eylesesiz ba'dehü hakkında ne vechile emr-i şerifim sâdır olursa mücibince 'amel oluna min-ba'd şer'-i şerifime ve emr-i hümayunuma muhâlif kimesneye iş etdirmeyüp husûs-ı mezbûr bir dahî emrim vareste eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerife 'itimad kılasın tahrîren fi-evâhîr-i Rebi'i'l-âhir sene erba'in ve mi'e ve elf [1140/1727]

Be Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse

